

Натисніть тут, щоб
купити книгу на сайті
або

замовляйте по телефону:

(0352) 28-74-89, 51-11-41

(067) 350-18-70

(066) 727-17-62

БІБЛІОТЕКА ВЧИТЕЛЯ

О.Б. СЛІПЕЦЬ

Я У СВІТІ
Конспекти уроків
4 клас

Посібник для вчителя

Тернопіль
Навчальна книга – Богдан

УДК 371.32:3
ББК 74.266.0
Б 90

Серію засновано 2007 року

Рецензенти:

кандидат педагогічних наук, доцент

Гладюк Т.В.

вчитель вищої категорії, старший вчитель

Походжай Н.Я.

Сліпець О.Б.

Б 90 Я у світі : конспекти уроків : 4 кл. : до підр. Бібік Н.М. /
О.Б. Сліпець. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2016. — 112 с. —
(Бібліотека вчителя).

ISBN 978-966-10-1765-7 (серія)

ISBN 978-966-10-4318-2

У посібнику подано розгорнуті конспекти уроків з предмета «Я у світі», зміст яких відповідає навчальній програмі МОН України, Державному стандарту початкової загальної освіти та підручнику «Я у світі. 4 клас» (автор Н.М. Бібік).

Розроблено зразки бесід під час вивчення нового матеріалу, різні види робіт, цікаві та творчі завдання. Для фронтальної, групової та парної роботи дібрано різноманітний літературознавчий, історичний, народознавчий та ігровий матеріал. Передбачено використання зошита з предмета «Я у світі» (Тернопіль: Навчальна книга — Богдан).

Для вчителів початкових класів, студентів педагогічних навчальних закладів.

УДК 371.32:3

ББК 74.266.0

Охороняється законом про авторське право.

*Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

ISBN 978-966-10-1765-7 (серія)
ISBN 978-966-10-4318-2

© Навчальна книга — Богдан, 2016

ОРІЄНТОВНИЙ КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Тема уроку	№ с.	Дата
1.	Життя – найвища цінність.	5	
2.	Неповторність кожної людини. Ти звичайний чи незвичайний.	8	
3.	Людське «Я».	10	
4.	Винаходи людства.	13	
5.	Дорога до успіху.	15	
6.	Великі досягнення малих українців.	18	
7.	Не витрачай даремно час.	21	
8.	Школа вихованості.	23	
9.	Чемним треба бути скрізь.	27	
10.	Правила гостинності. Правила поведінки в гостях.	31	
11.	Людські чесноти.	35	
12.	Про акуратність.	38	
13.	Будьте дружелюбними.	40	
14.	Не роби нікому зла.	43	
15.	Чи варто бути правдивим?	46	
16.	Культура спілкування.	48	
17.	Вчимося любити свою Батьківщину.	51	
18.	Людина живе у суспільстві. Конституція України.	54	
19.	Символіка. Що це таке? Символи рідного краю.	57	
20.	Державні символи України.	59	
21.	Українська мова – державна мова України.	62	
22.	Батьки зобов'язані – діти зобов'язані.	67	
23.	Навчання – основний обов'язок учня.	70	

24.	Про правопорушення.	72	
25.	Передбачай наслідки своїх вчинків.	75	
26.	За скоєне відповідають перед законом.	78	
27.	Культурна спадщина народу.	81	
28.	Свята нашої держави.	85	
29.	Україна і світ.	88	
30.	Українці, які вдосконалили світ.	90	
31.	За що шанують українців.	94	
32.	Ти і світ людей.	97	
33.	У кожному куточку світу свої традиції і звичаї.	100	
34.	Охорона довкілля — спільна справа всіх землян.	102	
35.	Тематична атестація. Підсумковий урок за рік.	105	

УРОК 1

Дата _____

Клас _____

Тема. Життя — найвища цінність.

Мета. Розкрити основний зміст поняття «життя», допомогти учням усвідомити його цінність для кожної людини. Виховувати любов до життя, бажання цінувати його і самовдосконалюватись.

Обладнання. Декларація прав людини; Декларація про права дитини; Конституція України.

Додатковий матеріал до уроку

Хід уроку

I. Організація класу.

II. Вступна бесіда про зміст курсу «Я у світі».

— Пригадайте, що вивчає предмет «Я у світі». (*Взаємовідносини людини і суспільства, людські чесноти, поведінку людини серед людей, культуру рідного краю...*)

— Що таке суспільство? (*Суспільство — це об'єднання людей, які взаємодіють, залежать одне від одного.*)

— Розгляньте зміст підручника. Які розділи він вміщує?

— Під час вивчення названого курсу ми поглибимо свої знання з тем, які вивчали в третьому класі: «Людина», «Людина серед людей», «Людина в суспільстві», «Людина і світ».

III. Повідомлення теми та мети уроку.

— Геніальний Леонардо да Вінчі писав: «Пам'ятай! Життя є дар, великий дар, і той, хто його не цінує, цього дарунка не заслуговує!» (*Запис на дошці або слайд*).

— Як ви розумієте такі слова?

— Сьогодні ми поговоримо про життя, як найвищу цінність для людини. З'ясуємо, що таке життя і для чого воно дається людині. Спробуємо навчитися цінувати його як дар Божий.

IV. Вивчення нового матеріалу.

1. Бесіда з елементами розповіді.

— Життя людини — найбільший скарб. Ніхто не приходить на Землю і не йде в майбутнє без волі Божої.

Є тисячі доріг, мільйон вузьких стежинок,

Є тисячі ланів, але один лиш мій. (*В. Симоненко*)

Життя дається людині, щоб вона зробила світ кращим, добрішим. Щоб жили у злагоді і мирі усі народи планети. Кожна людина неповторна і повинна залишити після себе слід на Землі.

Зорі

Мамо, любя, глянь як сяють
ясно зорі золоті.

Кажуть люди: то не зорі,
душі сяють то святі.

Кажуть, хто у нас на світі
вік свій праведно прожив,
хто умів людей любити,
зла нікому не робив,
того Бог послав на небо
ясно зіркою сіять.

Правда, мамо, то все душі,
а не зорі там горять?

Тож навчи мене, голубко,
щоб і я так прожила,
щоб добро робити вміла,
а робить не вміла зла.

Б. Грінченко

— У яких документах записано право людини на життя? (В Декларації прав людини, Декларації про права дитини, Конституції України.)

2. Завдання 1-2 (зошит).

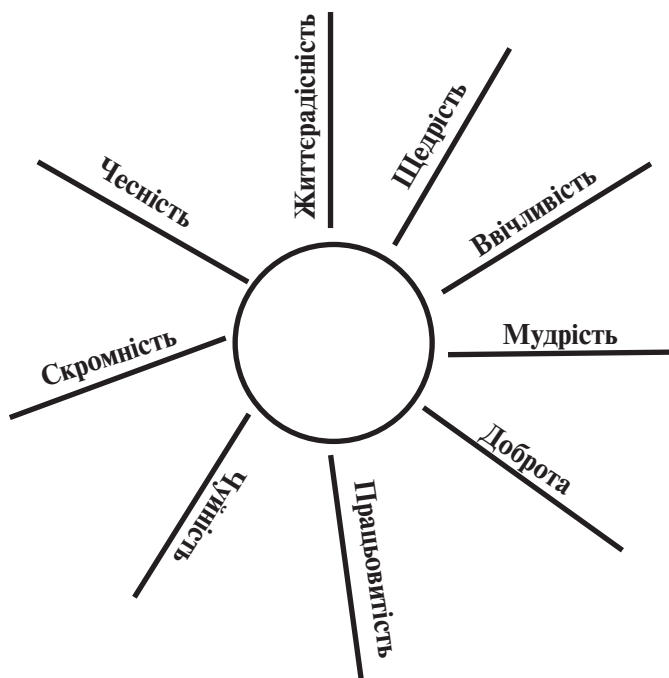
— Кожна людина має право на життя. Чи завжди ми цінуємо життя його? Через різні невдачі, прикроші нам здається, що життя нецікаве, сумне, важке. І тут на допомогу нам приходять розповіді про людей, які вміють цінувати життя. Про одну таку людину ви прочитаєте в підручнику.

3. Читання статті «Радість життя» (с. 5).

- Яка біда сталася з Ольгою Скороходовою?
- Як дівчинці вдалося налагодити зв'язок із світом?
- Яке почуття переповнює її зараз?
- Чого вчить нас цей життєвий приклад?
- Запишіть власні висловлювання (завдання 3, зошит).

4. Складання «Сонечка щастя».

— Як ви вважаєте, що робить життя людини щасливим? Які риси характеру повинна мати щаслива людина? Заповніть «Сонечко щастя».

— Але, на жаль, життя смугасте. У ньому зустрічаються і білі, і чорні смуги. Живучи в суспільстві, ми намагаємося розрізняти гідні і негідні вчинки.

Фізкультхвилинка.

5. Робота з кулькою.

— Ось у мене червона кулька. Вона — символ небезпеки.
— На смужці паперу напишіть свої шкідливі звички, негативні риси характеру, які вам не подобаються, заважають жити. Скрутіть смужки і опустіть в кульку. Давайте міцно їх зав'яжемо і викинемо на смітник, щоб більше ніколи до них не повертатися.

V. Закріплення знань учнів.

1. Читання казки «Без чого не можна жити» (с. 7–9).

- Без чого не може жити звір?
- А чи достатньо цього людині?

2. Робота з прислів'ями (завдання 4, зошит).

VI. Підсумок уроку.

— Що є найбільшим скарбом для людини?
— Чому?
— У вас попереду ціле життя. І треба прожити його так, щоб нікому не завдати шкоди, болю і страждань, щоб ваші рідні та близькі вами пишалися.

[illegible]

.....

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

УРОК 2

Тема. Неповторність кожної людини. Ти звичайний чи незвичайний.

Мета. Виявити неповторність кожної людини. З'ясувати її значимість та роль у суспільстві. Розвивати мислення, виховувати повагу до людей та самоповагу, бажання прожити життя цікаво, змістовно, з користю для людей.

Обладнання. Портрет матері Терези або відеофільм; куб із записаними незакінченими реченнями; прислів'я, записане на папері і розрізане для складання.

Хід уроку

I. Організація класу.

II. Перевірка домашнього завдання.

1. Усне опитування.

— Поясніть вислів: «У світі той наймудріший, хто найдужче любить життя і вміє цінувати кожен його мить».

— Яке найважливіше право має людина?

— Чого вчить нас історія життя Ольги Скороходової?

— Закінчіть речення: «Я захоплююсь тими людьми, які...»

2. Слухання розповідей про мужніх людей, які зуміли протистояти труднощам.

III. Повідомлення теми та мети уроку.

— У кожній державі найцінніше — людина, її життя. В. Симоненко написав такі рядки:

Ти знаєш, що ти — людина.

Ти знаєш про це чи ні?

Усмішка твоя — єдина,

мука твоя — єдина,

очі твої — одні.

— Що хотів сказати поет цими словами?

— На сьогоднішньому уроці ми поговоримо про людину як унікальну істоту, неповторну і єдину.

IV. Вивчення нового матеріалу.

1. Бесіда з елементами розповіді.

— Розгляньте букет квітів у вазі. (*Ромашки*)

— Як називаються ці квіти?

— Чи вони зовсім однакові?

— Чим відрізняються?

— Що їх об'єднує?

— А тепер я запрошую вийти посеред класу 5 учнів.

— Чи схожі вони між собою?

— Що їх відрізняє?

— Навіть дуже схожі між собою близнята мають різні візерунки на пальцях, риси характеру, здібності. Це свідчить про унікальність кожної людини. А унікальність — це цінність. Унікальність людини — це поєднання її здібностей, зовнішності і рис характеру.

2. Робота над статтею підручника «Ти звичайний чи незвичайний?» (с. 10–11).

— Прочитайте статтю (с. 10).

— Дайте відповіді на запитання.

— Прочитайте відповіді на ці запитання дітей з Кіровоградщини (с. 11).

3. Робота в зошиті (завдання 4).

— Продовжіть речення.

Я неповторний!..

Я неповторна!..

4. Розповідь про Матір Терезу.

— Унікальною і неповторною людиною є Мати Тереза.

Мати Тереза (Агнес Гонджа Бояджиу), католицька черниця, засновниця Ордена милосердя, який служить бідним і хворим.

Народилася 26 серпня 1910 р. у м. Скоп'є в албанській родині (сучасна Македонія).

У 12 років дівчинка вирішила стати черницею. У 18 років стала сестрою ірландського католицького ордену, що здійснював місіонерську діяльність в Індії.

У 20 років вона викладала географію у школі св. Марії поблизу Калькути.

У 36 років відчула покликання служити людям, живучи серед них.

У покинутій будівлі серед куп сміття Мати Тереза заснувала школу для маленьких інвалідів та сиріт, що поклало початок системі дитячих притулків Ордену милосердя. Вона піклувалася не лише про дітей, а й про безхатченків.

В індійському місті Калькутта у порожньому храмі створила «Дім для помираючих», де приречених на смерть бідняків оточували любов'ю і турботою, щоб вони могли завершити своє життя гідно.

Доброчинці з усього світу приїжджали сюди, бо знали, що їхні гроші справді будуть використані за призначенням.

В 1979 р. калькутська черниця була удостоєна Нобелівської премії миру. Померла Мати Тереза в березні 1997 р. у Калькутті.

Нині у світі є понад 300 тис. послідовників Матері Терези, які працюють у 80 країнах світу, опікуються дитячими будинками, лепрозоріями, клініками, де лікують хворих на СНІД.

5. Опрацювання статті «Настанови Матері Терези».

— Спробуйте пояснити, що мала на увазі Мати Тереза, коли пояснювала, що таке життя у кожній тезі.

— Які слова заховались у слові благочинність?

Фізкультхвилинка.

V. Закріплення знань учнів.

1. Опрацювання тексту В. Сухомлинського «Перед Справедливим Суддею».

— Прочитайте мовчки.

— Як прожила життя Працьовита Людина?

— Що залишилось від неї у світі? *(Вічна слава.)*

— Що залишила після себе Нероба? *(Порожнє місце.)*

— Що таке забуття?

2. Робота в зошиті (завдання 1–3).

3. Гра «Розкажи про себе». *(На сторонах куба записані незакінчені речення, діти доповнюють їх по черзі).*

1) Мене звати _____.

2) Мені _____ років.

3) Я _____ зросту. Маю _____ волосся, _____ очі.

4) Я вмію добре _____, _____, _____.

5) Я дуже люблю _____.

6) У мене є мрія: _____.

VI. Підсумок уроку.

— Отже, всі ви — неповторні і маєте право на гідне життя.

— З розкиданих слів складіть пораду-прислів'я.

Добро, бо, людина, твори, ти.

(Твори добро, бо ти людина.)

VII. Домашнє завдання.

Опрацювати оповідання В. Сухомлинського «Важко бути людиною» (с. 14–15); виконати в зошиті завдання 5.

УРОК 3

Тема. Людське «Я».

Мета. Розширити знання учнів про людське «Я». Вчити розрізняти фізичне, духовне і соціальне «Я». Розвивати у дітей бажання виховувати власне «Я».

Обладнання. Схема «Людське Я».

Хід уроку

I. Організація класу.

II. Перевірка домашнього завдання.

1. Відповіді на запитання.

- Хто автор оповідання «Важко бути людиною»?
- Про що сперечалися діти?
- Як на вашу думку, чи справді подяка важлива?
- Чому Роман прошепотів: «Важко бути людиною»?

2. Читання власних висловлювань.

«Бути людиною — це означає...»

3. Тест 1.

III. Повідомлення теми та мети уроку.

Для людини немає вибору,
вона повинна бути Людиною.

— Довкола нас живе багато людей: рідних, близьких, знайомих і незнайомих. Постійне спілкування допомагає нам пізнати людину. Час від часу ми порівнюємо себе з іншими, знаходимо спільне і відмінне, відкриваємо у людях і в собі щось нове, бачимо свої чесноти і вади.

Саме це дозволяє зрозуміти, чого від нас чекають оточуючі та чи спроможні ми це зробити. Сьогодні ми заглибимося у поняття «людське «Я».

IV. Вивчення нового матеріалу.

1. Розповідь учителя за схемою.

— Наше «Я» складається з трьох тісно пов'язаних між собою компонентів.

- 1) Фізичне «Я» — це наш організм;
- 2) Духовне «Я» — це наші почуття (радість, сум, щастя...), думки (про все на світі), бажання (чого хочеться: іграшки, ласощі);
- 3) Соціальне «Я» — це людина як невелика частина суспільства.

І лише тоді, коли всі «Я» живуть дружно, у злагоді, ми відчуваємося комфортно і впевнено.

2. Відгадування загадок.

- Повен хлівець білих овець. (*Зуби*)
- Між двох світил я посередині один. (*Ніс*)
- Носиш їх багато років, а ліку їх не знаєш. (*Волосся*)
- Маленькими, кругленькими до неба дістанеш. (*Очі*)
- Два скельця, три дужки —

на ніс і на вушка.

Грамоти не знають,

а книжки читають. (*Окуляри*)

(Діти, які першими відгадали загадки, стають посеред класу.)

3. Робота над поняттям «власне «Я».

— Назвіть слова-відгадки. Що вони означають?

— Подивіться один на одного. Які ви різні! Навіть дуже схожі зовні люди відрізняються вдачею, силою, голосом...

— Розкажіть про дітей, які біля дошки, чим вони відрізняються від інших, що їм найкраще вдається? Що вам у них подобається? (*Діти висловлюють свою думку*).

— Це і є їх власне «Я». Воно поєднує у собі фізичне, духовне і соціальне. Не завжди воно буває позитивним. А трапляється і таке, коли людина втрачає своє обличчя.

4. Загадка.

- Воно належить мені, але інші вживають його частіше, ніж я. (*Ім'я*)

5. Ознайомлення із Законом про охорону дитинства.

— В 2001 році в Україні ухвалили Закон про охорону дитинства. У ньому записані права дітей.

Стаття 7. Кожна дитина відразу після народження має право на власне ім'я і на отримання громадянства. Для цього немовля реєструють, тобто записують у державних документах його ім'я, прізвище, дату народження батьків, місце, де дитина буде жити. Дитина стає справжнім громадянином, і на підтвердження цього отримує свідоцтво про народження.

— А ви бачили свої свідоцтва про народження?

6. Розповідь учителя.

— Історія людства не знала епохи, коли б у людей не було імен. У стародавніх документах знаходимо імена Рудий, Кривий, Забіяка. Бажаючи мати сильну, розумну дитину, батьки називали її Лев, Вовк, Веселка; іноді за місцем, часом та днем народження — Ліс, Берег, День, Ніч, Субота; порою року — Зима, Літо. Довгоочікуваного сина звали Жданом, неслухняних — Брикунами, Шумилами. Щоб обдурити злу силу і не дати їй забрати дитину, називали малят Павук, Кобиляча Голова, Поганка. Суспільна верхівка пишалася своїм багатством, тому до складу імен можновладців входили корені —слав-, -волод-: Ярослав, Мстислав, Всеволод, Володимир.

Із прийняттям християнства в 988 р. на Русі відбулася заміна давньоруських імен християнськими — грецького, латинського, старослов'янського походження. Так, великий князь Володимир під час хрещення отримав ім'я Василій, а його син Ярослав — Юрій.

7. Опрацювання статті «Дбай про своє добре ім'я» (с. 20).

- Чому деякі племена Нової Гвінеї полювали за іменами?
- Як вони відбирали у жертви ім'я?
- Чому не можна було вимовляти ім'я людини вголос?
- Які імена носили люди в язичницькі часи?
- Чи змінились імена людей у княжі часи Київської Русі?

Фізкультхвилинка.

8. Ознайомлення із походженням деяких сучасних імен, їх значенням.

Жіночі

Слов'янські

Світлана — світла, прекрасна
Людмила — людям мила
Любов — любляча

Германські

Ольга — свята, священна

Перські

Дарія — володарка

Єврейські

Єва — життя
Ганна — мила, лагідна

Чоловічі

Ярослав — весняний, суворий у славі
Володимир — володар світу
Вадим — чаклун, чарівник
Богдан — Богом даний

Олег — святий, священний
Ігор — охоронець, захисник
Рудольф — славний, хоробрий
Роберт — покритий славою

Рустам — сильний

Адам — земля
Семен — милість Бога
Михайло — Богоподібний
Матвій — дар Бога

Вавилонські

Тамара — фінікова пальма

Лев — лев

Шумерські

Ніна — володарка

Кирило — молодець, воїн

Грецькі

Олена — світла, сонячна

Андрій — мужній, хоробрий

Ірина — мирна

Олексій — захисник, помічник

Ксенія — гостинна

Євген — благородний

Галина — тиха, лагідна

Антон — гідний похвали

Зоя — життя

Микита — переможець

Лариса — чайка

Микола — переможець народів

Федір — Божий дарунок

Василь — царствений

Дмитро — землероб

Артем — бадьорий

Леонід — подібний до лева

Римські (латинські)

Марина — морська

Петро — камінь

Юлія — кучерява

Костянтин — постійний

Наталія — рідна

Корній — рогоподібний

Віктор — переможець

Валерій — здоровий, сильний

Віталій — життєвий

Максим — найбільший

Але недостатньо дати людині гарне ім'я. Кажуть, що не ім'я прикрашає людину, а людина прикрашає ім'я.

Вікторина.

1. Назвати стародавні імена, які зустрічаються в Україні.
2. Назвати 10 чоловічих, 10 жіночих імен.
3. Пригадати кінофільми, книги, у назвах яких вжито імена людей.
4. Як називають людей з однаковими іменами.
5. Які є спільнокореневі жіночі та чоловічі імена?

9. Опрацювання оповідання І. Оні «Де справжнє «Я» (с. 17–19).

- Прочитайте оповідання мовчки.
- Скільки в Миколи «Я»?
- Яке з них справжнє?
- З ким він був ввічливим, а з ким грубим? Чому?
- Що можна порадити Миколі, щоб він знайшов своє обличчя?
- Складіть кінцівку оповідання.

V. Закріплення знань учнів.

1. Робота над висловлюваннями.

- Найбільша перемога — це перемога над самим собою.
- Для людини немає вибору — вона повинна бути Людиною.
- Поясніть їх зміст.

2. Опрацювання висловлювання Ф. Достоевського (завдання 3, зошит).

- Прочитайте висловлювання про людину. Як ви його розумієте?

3. Опрацювання порад для самопізнання і самовдосконалення (завдання 5, зошит).

VI. Підсумок уроку.

- Назвіть складові людського «Я».
- Коли людина втрачає своє обличчя?
- Яке «Я» ви хотіли б у собі вдосконалити?
- Щоб краще зрозуміти себе, раджу вам щодня виконувати вправу 6, описану у зошиті на с. 10. Коли людина замислиться над тим, що в ній хороше, а що погане, тоді можна говорити про її нове народження.

VII. Домашнє завдання.

- Опрацювати статті в підручнику (с. 16–19); виконати в зошиті завдання 1, 2, 4 (с. 4).